

Asia: VN/31277/2025

Lausuntopyyntö valtiovarainministeriön selvityksestä yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain tuloslaskentaa koskevan sääntelyn välisistä ongelmakohdista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Verohallinnolta lausuntoa valtiovarainministeriön selvityksestä yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain tuloslaskentaa koskevan sääntelyn välisistä ongelmakohdista.

Verohallinto esittää selvityksen johdosta lausuntonaan seuraavaa.

YLEISIÄ HUOMIOITA

Muistiossa on selvitetty verotuksen ja kirjanpitosääntelyn eroavaisuuksia ja yhdenmukaistamistarpeita pääasiallisesti siitä näkökulmasta, että verotuksen ei tulisi muodostaa estettä yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen laatimiselle, mutta ei myöskään kannustaa yrityksiä IFRS-tilinpäätöksen laatimiseen. Tavoitteena ei ole ollut saavuttaa täyttä yhdenmukaisuutta EVL:n ja IFRS:n tulo- ja menokäsitteiden sekä jaksotussäännösten tai -periaatteiden ja sääntöjen välillä. Nämä ovat käytännöllisiä ja hyviä lähtökohtia selvityksen laatimiselle.

Selvityksessä esitetyt säännösmuutokset vaikuttavat edistävän niille asetettuja tavoitteita. Yksittäisiä korjaavia toimenpiteitä on helpompi toteuttaa kuin laajoja ja periaatteellisia uudistuksia edellyttäviä toimenpiteitä. Selvityksessä esitetyt muutokset myös yksinkertaistaisivat ja selkeyttäisivät verotusta. Verohallinto pitää muutosehdotuksia pääosin kannatettavina. Selvityksessä ei ole vielä varsinaisia vaikutusarvioita, eli sellaisten tekeminen on jätetty jatkovalmisteluvaiheeseen.

POISTOJEN KIRJANPITOSIDONNAISUUS JA IFRS-TILINPÄÄTÖKSET

Selvityksessä esitetään, että poistojen kirjanpitosidonnaisuudesta luovuttaisiin yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen laativilta yhtiöiltä, edellyttäen, että kyse ei olisi tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavista omaisuuseristä. Valittua mallia perustellaan sillä, että se ratkaisisi IFRS-tilinpäätöksiin liittyvän ongelman, mutta muuttaisi verotuksen poistojärjestelmää kokonaisuudessaan mahdollisimman vähän. EVL asettaisi edelleen enimmäismäärät poistojen tekemiselle.

Ehdotettu vapautus poistojen kirjanpitosidonnaisuudesta IFRS-tilinpäätöksen laativille yhtiöille on kannatettava ja toteuttamiskelpoiselta vaikuttava ratkaisu.

POISTOT JA VUOKRASOPIMUKSEN KOHTEENA OLEVA OMAISUUS

Selvityksessä ei esitetä oikeustilan muuttamista tilanteessa, jossa verovelvollinen käsittelee rahoitusleasingsopimuksen kohteena olevaa omaisuutta KPL 5 luvun 5 b §:n mahdollistamalla tavalla IFRS 16 -standardin mukaisesti. Tätä perustellaan selvityksessä tavoitteella säilyttää EVL:n poistojärjestelmä IFRS-tilinpäätösten kannalta välttämättömiä muutoksia lukuun ottamatta pääsääntöisesti ennallaan.

IFRS 16:n mukaisten rahoitusleasingsopimusten käsittelemisellä verotuksessa niiden taloudellisen luonteen mukaisesti voisi sinänsä olla myönteisiä vaikutuksia. Muutos vähentäisi vuokrasopimusten käsittelyyn liittyvää hallinnollista taakkaa, kun selvityksessä ehdotettujen lakimuutosten myötä moni yhtiö siirtyisi laatimaan IFRS-erillistilinpäätöksen. Muutoksella ei toisaalta pitäisi olla merkittävää vaikutusta yhteisöverotuottoihin.

RAHOITUSVÄLINEIDEN REALISOITUMATTOMAT ARVONMUUTOKSET (IFRS 9)

Selvityksessä ehdotetaan, että EVL 5 §:n ja 8 §:n 1 momentin säännöksissä otettaisiin huomioon IFRS 9:stä johtuvat rahoitusvälineiden luokittelumuutokset, ja säännösten soveltamisalaa laajennettaisiin kattamaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvälineiden sijaan kaikkien tulosvaikutteisesti käypään arvoon arvostettavien rahoitusvälineiden käyvän arvon muutokset. Verohallinnon näkemyksen mukaan ehdotus on kannatettava hallinnollisesti työllistävien verotuksen ja kirjanpidon erojen seuraamisen välttämiseksi.

Ehdotuksen mukaan tuloslaskelmalle kirjattavien arvonmuutosten verokohtelu tulisi säätää

vastaamaan kyseisen rahoitusvälineen luovutuksesta aiheutuvan voiton tai tappion taikka luovutushinnan ja hankintamenon välisen erotuksen verokohtelua. Tältä osin jatkovalmistelussa olisi hyödyllistä esittää konkretisoivia esimerkkejä siitä, mitä ehdotetut tarkennukset eri omaisuuslajeihin kuuluvien rahoitusvälineiden osalta merkitsevät.

Olisi myös syytä määritellä, mitä ”rahoitusvälineellä” EVL:ssä tarkoitetaan.

Todettakoon, että selvityksen alaviitteessä 77 esitetyn merkitys jää tällä hetkellä hieman avoimeksi, joten sitä voisi tarvittaessa selventää jatkovalmistelussa.

KONSERNIAVUSTUSJÄRJESTELMÄ

Selvityksessä ehdotetaan, että konserniavustukselta ei enää vaadittaisi tulosvaikutteista kirjaamista kirjanpitoon, vaan riittävää olisi kirjanpitoon kirjaaminen sekä veroilmoituksilla yksilöiminen. Selvityksessä esitetään lisäksi muuna kuin pääomansijoituksena suorittamista koskevan vaatimuksen poistamista, jaksottamista kirjanpidon kirjausten mukaan ja eräitä teknisluonteisia muutoksia.

Selvityksessä esitetyt ehdotukset vievät konserniavustusta enemmän puhtaan verotuksellisen tuloksentasauksen suuntaan. Verohallinto pitää tulosvaikutteisuuuden vaatimuksen poistamista kannatettavana tapana ratkaista IFRS:n soveltamiseen liittyvää ongelmaa. Jatkoselvityksessä voisi täsmentää, mitä esitetyllä veroilmoituksessa yksilöimisellä sekä pääomansijoituksena suorittamista koskevan vaatimuksen poistamisella tarkemmin ottaen tarkoitetaan. Kannatettavana voidaan pitää sitä, että mahdollisessa konserniavustuslain soveltamisalaa koskevassa uudistuksessa arvioitaisiin luottolaitoksia ja muitakin finanssiyhtiöitä koskevaa konserniavustusten soveltamista koskevaa rajoitusta.

LUOTTOLAITOSTEN LUOTTOTAPPIOVARAUKSET JA MUUT VARAUKSET

Nykyisin verotuksessa talletuspankkien ja luottolaitosten luottotappiovarauksen enimmäismäärä lasketaan kaavamaisesti saamisten määrien perusteella, ja varauksen tekeminen enimmäismäärän puitteissa on tahdonvaltaista ja antaa siten samalla tuloksentasausmahdollisuuksia. Sen sijaan kirjanpidossa merkittävää on saamisten odotettavissa oleva luottotappioriski, eikä IFRS-tilinpäätöksessä voi tehdä verotusperusteisia varauksia.

Verohallinto pitää kannatettavana, että verotuksessa siirryttäisiin luottotappioiden kirjanpidon mukaiseen käsittelyyn. Tällöin selvityksen kohteena oleva este IFRS-tilinpäätöksen soveltamiselle poistuisi, ja verotuksen ja kirjanpidon eroja ja luottotappiovarauksen enimmäismääriä ei olisi enää

tarpeen seurata tai todentaa erillisin lisälaskelmin, mikä yksinkertaistaisi verotusta. Lisäksi verotus ja kirjanpito olisivat tältä osin yhdenmukaisia.

Säännösmuutosten toteuttamisen yhteydessä voitaisiin ottaa kantaa siihen, millä tavalla 1990-luvulla vararahastoon tehdyt siirrot tulisi ottaa huomioon siirtymäkauden aikana tuloutettavien varausten osalta.

Selvityksessä ei esitetä muutoksia jälleenhankintavarausta, toimintavarausta, takuuvarausta ja hinnanlaskuvarausta koskeviin EVL:n säännöksiin eikä asuintalovaraukseen, koska näitä ei ole pidetty erityisen merkittävänä niille yrityksille, joilla arvioidaan olevan halukkuutta yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen laatimiseen. Jatkovalmistelussa näitä muita varauksia olisi kuitenkin syytä arvioida hieman tarkemmin.

RAHOITUSVÄLINEIDEN ARVOSTAMINEN JAKSOTETTUUN HANKINTAMENOON (NS. EFEKTIIVISEN KORON MENETELMÄ)

IFRS 9 -standardin mukaan sopimukseen perustuvat vieraan pääoman ehtoiset lainat arvostetaan lähtökohtaisesti jaksotettuun hankintamenoan efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Kuten selvityksessä todetaan, efektiivisen koron menetelmässä rahoitusinstrumentin hankintameno ja siihen liittyvät kassavirrat otetaan huomioon ja jaetaan tasaisesti rahoitusvälineen juoksuajalle siten, että joka raportointikaudelle kirjataan efektiivinen korko eli kyseiseen kauteen kohdistuva tuotto tai kulu. Verohallinto pitää kannatettavana, että efektiivisen koron menetelmällä kirjattuja tuottoja ja kuluja käsiteltäisiin verotuksessa samalla tavalla kuin kirjanpidossa. Erityisesti luottolaitosten lainojen järjestely- ja aloituspalkkioiden sekä muiden vastaavien palkkioiden kirjanpidosta poikkeava jaksottaminen verotuksessa aiheuttaa nykytilassa tarpeettomia jaksotuseroja verotuksen ja kirjanpidon välille.

Samalla on syytä huomioida, että muutoksella voisi olla vaikutusta korkorajoitussäännösten soveltamiseen (EVL 18 a § ja EVL 18 b §). Korkorajoitussäännökset perustuvat ATAD-direktiiviin (EU 2016/1164), joka ei suoraan ota kantaa efektiivisen koron menetelmään tai korkojen ja rahoituskulujen jaksottamiseen. Direktiivi rajoittaa kuitenkin kulujen vähennyskelpoisuutta verotuksessa ja määrittelee koron (vieraan pääoman menojen) käsitteen. Nykytilassa korkorajoitussäännökset soveltuvat lähtökohtaisesti realisoituneisiin kuluihin (ks. esim. KVL 2/2024 ja KHO 2024:103). Ehdotetun muutoksen jälkeen korkorajoitussäännökset voisivat ilmeisesti kuitenkin tulla kokonaan tai osittain sovellettaviksi efektiiviseen tuottoon tai kuluun. Tähän vaikuttaisi se, mitä transaktiokuluja jaksotettuun hankintamenoan on sisällytetty. Jos korkorajoituksia sovellettaisiin muutoksen myötä myös realisoitumattomiin eriin, tämä tulisi huomioida myös käsiteltäessä korkorajoitussäännösten perusteella kertyviä vähennyskelvottomia nettokorkomenoja (jotka voidaan vähentää myöhemmin vuosina ilman aikarajoitusta). Korkorajoitussäännösten soveltamiseen vaikuttavat välillisesti myös kaikki verovuoden tulokseen vaikuttavat seikat, kuten poistot (vrt. EVL 18 a §:n oikaistun tuloksen laskenta ja EVL 18 b §:n

tasevertailuun perustuva poikkeus). Selvityksessä ehdotettujen muutosten toteuttamisen yhteydessä tulisivin tuoda esiin, millaisia vaikutuksia muutoksilla olisi korkorajoitussäännöksiin ja niiden soveltamiseen.

EVL 24 §:N JA 37 §:N ENIMMÄISPOISTOAJAT

Selvityksessä esitetään, että verotuksessa pakollisesta enintään 10 vuoden poistoajasta luovuttaisiin pitkävaikutteisten menojen ja aineettomien oikeuksien osalta. Ehdotusta on perusteltu erityisesti erilaisista poistoajoista aiheutuvan hallinnollisen taakan vähentämisellä. Enimmäispoistoajojen muutosta ei olisi rajattu vain IFRS-tilinpäätöksen laatiin verovelvollisiin, vaan muutos vaikuttaisi laajasti kaikkien verovelvollisten verotukseen.

Verohallinto tuo esiin, että kaavamaisista enimmäispoistoajoista luopuminen voi kuitenkin käytännössä monimutkaistaa verotusta ja aiheuttaa menon todennäköiseen vaikutusajan tai oikeuden taloudelliseen käyttöajan arviointiin liittyviä tulkintatilanteita. Erityisesti poistoajan muutostilanteista voi aiheutua epätoivottavaa hallinnollista työtä Verohallinnolle. Todettakoon, että enimmäispoistoajojen muuttaminen vaikuttaa välillisesti myös nettovarallisuuteen.

Siinä tapauksessa, että esitettyä muutosta kuitenkin nähtäisiin tarpeelliseksi edistää, säännösten tarkempaa muotoilua voisi vielä tarkentaa (esimerkiksi yhdenmukaistamalla pykälien sanamuotoja, kirjaamalla myös EVL 37 §:ään maininta vaatimuksesta ja selventämällä, voiko poisto aika olla myös alle 10 vuotta vai vaadittaessa ainoastaan sitä pidempi).

Lindqvist Sanna
Verohallinto